

ÁT-NÉZŐ

ÁFRA JÁNOS VERSEI ELÉ

Áfra János festő. Ezt akkor sem tudná letagadni, ha soha életében egyetlen képet sem festett volna, vagy ha sohasem próbálkozik valamilyen képzőművészeti alkotás, installáció létrehozásával. De jól tudjuk, hogy több művészeti ágba jeleskedik, és a tapasztalatokat igyekszik összekapcsolni. Versei éppen ezért az ecset „ráérős” precizitását idéző monológok. A festő tárgyi látásával, a költő érzékeny képzeteivel és a drámaíró zaklatottságával hoz létre egy összetett versvilágot. Monológjai nem csak szövegek többé, valahogyan kilépnek a szövegvilágból, hétköznapi pillanatokká válnak bennünk, olykor eltorzított vágyakká. Áfra János szerepekbe helyezkedik, otthonossá tesz egy számára idegen tettet, a külső megfigyelő póza mellett sokszor belülről tárja elénk az idegenségtapasztalat drámáját. Nyelvi eszköztárában békésen megfér az alulretorizáltság a mérsékelt pátosszal, az emelkedett költőiség a depoetizáltsággal.

Most induló rovatunkban (mely a kortárs magyar irodalom fiatal alkotóinak a kárpátaljai magyar olvasók felé való közvetítését tűzte ki célul maga elé) Áfra János három versét ajánlanám. Az *Eloldozásból a mélység*. címűben a költői én a hiány érzékelésével egyetemben szóródik szét a tájban. Az elmúlást, a töredezettséget az igei szerkezetek közvetítik („szakadnak el”, „húzza őket”, „hiány veszi át”, „el akarunk menni”). Ezt különösen erősíti az utolsó mondat, melyből hiányzik az ige, de a szinesztézia („Meleg színeken/ szürke lábnymok árnyéka hideg”) zaklatottá teszi a lezárást. Az *átlézés*ben egy színpadi jelenet elevenedik meg előttünk. A költői én a nézőtérrel figyeli, amint a színpadon egy „elszineződött nő mászik elő mozduló föld alól”. A megfigyelő nem tud kellően azonosulni az éppen előtte játszódó szereppel, valami mindig elidegeníti őt („bordáira ventilátor fújja a szél”, „lassú kattogás szólal meg/ látszatra belőle, valójában persze hangszórókból”). A távolság megmarad a szubjektum és a megszólított között is. Ebbe beletörődve mondja az alany: „így nyeljen majd el minket is a távolság, ha/ nem leszünk többet egymásnak sem másnak. ...” Az *ordítás nélküli* című versben újra a hiány kerül középpontba („letört kilincs helyét figyelte”, „félre-/ csúszott alsóban nyitott be a józanság/ hiánya”). A beszélő E/3. személyének hirtelen E/1. személlyé váltása, a balladai homály egy megbomlott elméjű ember élet-drámáját rajzolja elénk („egyszer csak egy torzuló elágazásnál el/ hagytam valamit a testből, ahonnan nem/ volt visszaút az emberekhez”).

CSORDÁS LÁSZLÓ